

Statsforvalteren i Møre og Romsdal

Vår dato:
30.04.2024

Vår ref:
2023/6341

Deres dato:

Deres ref:

Sula kommune
Postboks 280
6039 LANGEVÅG

Saksbehandler, innvalgstelefon
Lisa Thorstensen, 71 25 84 56

Vedtak om midlertidig utslippstillatelse - berguttak i forbindelse med bygging av Kongshaugen renseanlegg

Statsforvalteren i Møre og Romsdal gir midlertidig utslippstillatelse til prosessvann fra berguttak i forbindelse med bygging av Kongshaugen renseanlegg.

Virksomheten skal betale et gebyr for vår behandling av søknaden på kr 38 900 for saksbehandling.

Asplan Viak AS har på vegne av Sula kommune og Ålesund kommune i brev av 23.11.2023 søkt om midlertidig utslippstillatelse av prosessvann ved berguttak i forbindelse med bygging av Kongshaugen renseanlegg i Sula kommune.

Vedtak

I medhold av lov av 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) § 11 gir Statsforvalteren i Møre og Romsdal Sula kommune og Ålesund kommune midlertidig utslippstillatelse av prosessvann ved berguttak i forbindelse med bygging av Kongshaugen renseanlegg i Sula kommune. Tillatelsen gjelder fra dagsdato og frem til 31.12.2027.

Statsforvalteren har ved vedtak om at tillatelse skal gis og ved fastsetting av vilkår, lagt vekt på de forurensningsmessige ulempene ved tiltaket i samband med de fordeler og ulemper som tiltaket ellers vil medføre.

Det kan gjøres endringer i gitt tillatelse i medhold av forurensningslova § 18. I medhold av forurensningslova § 18 kan Statsforvalteren også oppheve eller endre vilkåra som er gitt i samband med tillatelsen, eller gi nye pålegg. Statsforvalteren kan også om nødvendig trekke tillatelsen dersom forutsetningene gitt i § 18 tilsier det.

Det blir understreket at all forurensning fra virksomheten isolert sett er uønskt. Selv om utslipp blir holdt innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter virksomheten å redusere utslipp så langt dette er

mulig uten urimelige kostnader. Det samme gjelder for utslipp av komponenter som det ikke uttrykkelig er satt grenser for gjennom særskilte vilkår.

At forurensinga er lov, gir ikke fritak fra erstatningsansvar for skade, ulemper eller tap årsaka av forurensinga, jf. forurensingslova § 56. Brudd på tillatelsen er straffbart etter forurensingslova §§ 78 og 79.

Eventuelt utslipp av sanitæravløpsvann fra anleggsbrakker må godkjennes av kommunen, jf. egne forskrifter.

Om saken

Det er søkt om midlertidig utslippstillatelse av prosessvann fra berguttak i forbindelse med bygging av Kongshaugen renseanlegg i Sula kommune. Totalt er det estimert et uttak av ca. 141 000 m³ fast fjell. Anleggsperioden for steinuttak er planlagt til 2024-2025. Tunnelvann skal ledes til gjennom et renseanlegg bestående av et sedimentasjonsbasseng og evt. kjemisk behandling samt, slam- og oljeutskiller. Anleggsvannet skal renses slik at suspendert stoff ut fra renseanlegget ikke overskrider 100 mg/l. Konsentrasjonen av olje skal ikke overstige 5 mg/l. Søker planlegger å slippe rensset anleggsvann ut i Vågane, en del av Storfjorden, på ca. 25 meters dyp.

Høring

Søknaden var på høring i perioden 29.01.2024-23.02.2024. Det er mottatt høringsuttaler fra Kystverket, Kvasnes-gruppen v/Ivar Østrem og Olav Skodje.

Sammendrag av uttale fra Kystverket

Kystverket sier i sin uttalelse at det er omfattende båttrafikk i området der utslippsledningen skal ligge. De ønsker derfor at det skal søkes om tillatelse til å legge ut utslippsledningen.

Sammendrag av uttale fra Kvasnes-gruppen v/ Ivar Østrem

Kvasnes-gruppen skriver at det ikke kommer frem i søknaden at området er et fredet naturreservat med rødlistede fuglearter, samt rødlistet ålegras i Vågane og Vegsundet. For å sikre god saksbehandling bør de faktiske forholdene kartlegges for å få en nødvendig oversikt av arter og mengde.

Videre så skriver de at Vågane er en grunn sidearm av Storfjorden som ender ut i Vegsundet. I søknad om utslippstillatelse står det at det er utført strømmålinger og modellering av spredning av utslippsvann. Det er ikke gjennomført strømmålinger inne i Vågane og utenfor Kvasneset, i nærheten av der utslippet (og nødoverløpet) er planlagt. Det er bekymring knyttet til manglende dokumentasjon i søknaden. Det stilles spørsmål om det er gjennomført en risikovurdering med tanke på miljøpåvirkning. En midlertidig utslippstillatelse må forankres på et faktum, og stiller spørsmål om det er vurdert konsekvenser og oppfølging for det freda reservatet. Videre forutsetter uttaler at de forholdene som er lagt til grunn for å godkjenne søknadene er basert seg på at ivareta naturvern mangfoldet og at vernehensynet henger høyt. Man må heller ikke overse at Emblemssanden er en badeplass for hele byens innbyggere ligger i strandsonen litt lenger inne Storfjorden.

Sammendrag av uttale fra Olav Skodje

Det søkes om å sende ut store mengder suspendert stoff, olje og kjemikalier og nitrogen fra bergdrift på Kongshaugen. Området er spesielt grunt, og en rygg i sjøen fra renseanlegget gjør at utslipp ikke går videre ut til Storfjorden, men samles i området for utslipp og videre innover.

Søkers kommentarer til høringsuttalelsene:

Søker tar høringsuttaler til etterretning. Basert på tilbakemeldingene fra Olav Skodje angående det foreslåtte utslippspunktet, har søker utført en ny vurdering av utslippspunkt. Som en følge av denne

vurderingen foreslår vi nå å endre utslippsstedet. Søker vil forlenge den midlertidige utslippsledningen og øke dybden fra 10 til 25 meter. Utslippsledning vil følge samme trase og utslippsstedet vil ligge på samme sted som det planlagt nødoverløpet for ferdig renseanlegg.

Utslippspunktet skal fremdeles være i god avstand fra Vegsundholmane-Veibustholmen naturreservat og registrerte marine naturtyper av særskilt forvaltningsinteresse. Utslippspunktet vil dessuten være så dypt at det ikke vil ha en direkte påvirkning på eventuelt ikke-registrert ålegras. Vi forventer at forholdene ved det nye utslippspunktet vil gi bedre innblanding med sjøvann og forbedrede strømforhold, som vil redusere risikoen for lokal opphopning av stoffer fra avløpsvannet.

Det nye foreslåtte utslippspunktet ligger i farled, og etableringen av utslippsledning her vil kreve tillatelse etter havne- og farvannsloven § 14 annet ledd. Vi vil sende inn en søknad slik det er forespurt av Kystverket i deres tilbakemelding.

Kvasnes-gruppen har i sin tilbakemelding ytret flere bekymringer knyttet til utslippene. Slik vi oppfatter det dreier bekymringene seg i stor grad om at det ikke foreligger tilstrekkelig dokumentert kunnskap om resipienten og hvordan utslippene kan påvirke det marine miljøet.

Når det gjelder kunnskapsgrunnlaget om resipienten og effekter av utslippet mener vi dette er tilstrekkelig ivaretatt gjennom data fra tilgjengelige databaser, undersøkelser som er gjennomført i området, og erfaringer fra lignende tiltak. Eventuelt manglende kunnskap om resipient er kompensert for gjennom føre-var-prinsippet, og det er foreslått strenge rensekrav for avløpsvannet.

Statsforvalterens kommentar til høringsuttaler

Søker har på bakgrunn av uttalelsen til Olav Skodje endret utslippspunktet, og bekrefter at de vil søke Kystverket om etablering av utslippsledning. Vi vil gå nærmere inn på kunnskapsgrunnlag, naturverdier og utslippsvilkår i vår vurdering.

Nærmere beskrivelse av tiltaket

Søker opplyser at Kongshaugen renseanlegg skal ligge i en berghall på Kongshaugstranda i Sula kommune. Totalt er det estimert et uttak av ca. 141 000 m³ fast fjell. I anleggsfasen vil totale vannmengder tunnelvann i løpet av døgnet være i gjennomsnitt 31 m³/t, eller ca. 736 m³ pr døgn. Anleggsperioden for steinuttak er planlagt å pågå i løpet av 2024-2025. Tunnelvann skal samles opp og ledes til et renseanlegg som består av sedimentasjonsbasseng og evt. kjemisk behandling samt, slam- og oljeutskiller. Anleggsvannet skal renses slik at suspendert stoff ut fra renseanlegget ikke overskrider 100 mg/l. Konsentrasjonen av olje skal ikke overstige 5 mg/l. Søker planlegger å slippe rensset anleggsvann ut i Vågane, en del av Storfjorden, på ca. 10 meters dyp. Det er forventet at anleggsvannet raskt vil bli fortynt i resipienten. Det er utarbeidet en miljøoppfølgingsplan (MOP) og miljørisikovurdering av prosjektet. Det vil bli utarbeidet en kontrollplan som skal følge opp renseanlegget.

Det er gjennomført ingeniørgeologiske felt undersøkelser og kjerneboringer hvor det ble funnet at stedlige bergmasser består av granittisk gneis.

Søker opplyser at det skal sprenges ut to parallelle berghaller i fjellet, samt tunnel fra daganlegg. Sprengingen vil bli utført slik at tunnelvann kan ledes ut fra fjellanlegget på selvføll. Totalt er det estimerte uttak av 141 000 m³ fast fjell som tilsvarer 390 000 tonn stein. Prosessvannet kan inneholde finknuste steinmasser, sprengstoffrester, olje og tidvis være påvirket av sementprodukter i forbindelse med injeksjon og sikring med sprøytebetong. Sementpåvirkning kan gi prosessvannet høy pH.

Søker har gjennomført konsekvensutredning av marint naturmangfold ved etablering av nytt avløpsrenseanlegg, som i hovedsak har vurdert utslippspunktet til anlegget som vil ligge lenger ut i fjorden og dypere enn anleggsutslippet. Denne er allikevel relevant å benytte da utredningen ser

på et større område og det er utført ROV-kartlegging av influensområdet som strekker seg nesten helt til utslippspunktet for anleggsvann. I forbindelse med konsekvensutredningen, er det i tillegg utført strømningsmålinger og modellering av spredning av utslippsvann. Dette viser at strømningsretning har en tydelig overvekt av vanntransport i vestlig til sørvestlig retning ut av Vågane mot Storfjorden. Sjøbunnen er grunnest mot Vegsundet i nord og djupner mot Vågane og videre ut Flisfjorden til Storfjorden som er vel 430 meter dyp på høyde med Kvasneset.

Søker opplyser at sprengningsarbeidet skal utføres slik at vann renner med selvføll mot en forsenket sump/dam. Derfra vil vannet bli pumpet til et renseanlegg. Renseanlegget skal bestå av sedimentasjonsbasseng med mulighet for tilsats av kjemiske fellingsmidler dersom behov, og slam- og oljeutskiller. Renset anleggsvann skal slippes på utslippsledning ut i Vågane/Storfjorden. Renseanlegget skal dimensjoneres etter de beregnede maksimale vannmengder, og skal utformes slik at vannet fordeler seg jevnt over hele bredden av bassenget og strømmer med lavest mulig vannhastighet. Slam fra renseanlegget skal leveres godkjent mottak.

Søker pålegger entreprenør å utarbeide kontroll og måleprogram for renseanleggene som del av egen internkontroll. Før anlegg settes i drift skal det foreligge en detaljert driftsinstruks inkludert navn og telefonnummer til de som er ansvarlige for drift, kontroll og vedlikehold av renseanlegget. Daglig drift og tilsyn skal dokumenteres med sjekklister. Entreprenøren skal følge opp utslipp, og skal levere sluttrapport som minimum skal inneholde beskrivelse av tiltaket, eventuelle avvik og avbøtende tiltak, og oversikt over utslippene for hele driveperioden.

Søker opplyser i brev 22.03.2024 at de, med bakgrunn i tilbakemeldingene fra Olav Skodje angående foreslåtte utslippspunktet, vil endre utslippspunktet. Søker vil forlenge den midlertidige utslippsledningen og øke dybden fra 10 til 25 meter. Utslippsledning vil følge samme trase, og utslippspunktet vil ligge på samme sted som det planlagt nødoverløp for ferdig renseanlegg. Utslippspunktet skal fremdeles være i god avstand fra Vegsundholmane/Veibustholmen naturreservat og registrerte marine naturtyper av særskilt forvaltningsinteresse. Utslippspunktet vil dessuten være så dypt at det ikke vil ha en direkte påvirkning på eventuelt ikke-registrert ålegras. Det forventes at det nye utslippspunktet vil gi bedre innblanding med sjøvann og forbedrede strømforhold, som vil redusere risikoen for lokal opphopning av stoffer fra avløpsvannet.

Statsforvalterens vurderinger

Ved avgjørelse om tillatelsen skal gis og ved fastsetting av vilkårene skal Statsforvalteren som forurensningsmyndighet etter forurensningsloven § 11 legge vekt på de fordelene og ulempene som tiltaket ellers vil medføre. Dette innebærer at det må foretas en helhetlig vurdering der både forurensningsmessige hensyn, generelle miljøhensyn og alminnelige samfunnsmessige hensyn tas med i betraktningen.

Databasene naturbase og vann-nett er benyttet. Vann-nett viser at utslippspunktet ligger i resipienten Storfjorden-ytte, nærmere bestemt Vågane. Den økologiske tilstanden er satt til god, den kjemiske tilstanden er satt til dårlig. Det er registrert flere større tareskogforekomst ved Kvasneset ca. 730 meter fra berghallåpning. Det er registrert en ålegressforekomst ca. 1420 meter fra berghallåpning. Vågane grenser til gyteområde for torsk i vannforekomsten Eidsundet. Det er en viss risiko for utslipp som kan påvirke tareskogområde og ålegressforekomsten. Vi vurderer at vilkårene er tilstrekkelig for å ivareta naturforekomstene.

I naturbase viser Vegsundholmane-Veibustholmen naturreservat med verneplan for sjøfugl, ligger ca. 460 meter fra berghallåpningen. Trua og nært trua arter som er registrert i område er tjeld, svartand, gråmåke, hettemåke, makrellterne, fiskemåke, dvergdykker, ærfugl, storskarv,

hvitryggspett, grønnfink, alke, granmeis, hønehauk, storspove, stær, gråspurv, småspove, rødstilk, sandsvale og tårnseiler. Vi vurderer at det er liten risiko for at tiltakene vil gi negativ påvirkning på fuglelivet.

Utslipp av prosessvatn fra tiltaket vil medføre utslipp av suspendert stoff, nitrogenforbindinger, olje og metallrester. I tillegg vil bruk av sprøytebetong føre til at prosessvatnet får en høy pH. Prosessvannet fra anleggsfasen skal samles opp og ledes til et renseanlegg bestående av sedimentasjonsbasseng og evt. kjemisk behandling samt, slam- og oljeutskiller. Anleggsvannet skal renses slik at mengden suspendert stoff ut fra renseanlegget ikke overskrider 100 mg/l. Konsentrasjonen av olje skal ikke overstige 5 mg/l. Det er planlagt å slippe rensset anleggsvann ut i Vågane/Storfjorden-ytre på ca. 25 meters dyp. Det settes vilkår i tillatelsen som setter utslippskrav til prosessvannet, jfr. vilkår 4.2

Det er ikke ventet vesentlige effekter av kjemikalieutslipp fra tunneldrivinga. Likevel kan sprengstoffrester som inneholde ammonium føre til at det blir dannet ammoniakk dersom pH-verdien i vatnet er høy etter bruk av sprøytebetong. Ammoniakk er giftig for organismer som lever i vatn. Skadeverknadene vil være størst ved utslipp i elver og betydelig mindre ved utslipp i sjø. Det er satt krav til jevnlig målinger av ammonium og pH i avløpsvatnet slik at konsentrasjonen av ammoniakk kan beregnes. Det skal utføres prøvetakning på relevante miljøgifter og tungmetaller for å sikre at utslipp ikke skal forringe naturmiljøet, jfr. vilkår 4.2 og 7.3

Innholdet av suspendert stoff i prosessvatnet vil kunne variere, men vil kunne være høyt i perioder. Partiklene som dannes ved sprenging av fjell har skarpe kanter og vil kunne være til skade for organismer i området. Det er derfor viktig at utslipp av partikler blir lav, og utslippet bør ha lav konsentrasjon av suspendert stoff. Det blir satt krav om at utslippet ikke skal overskride 100 mg/L suspendert stoff som ukesmidling.

Det opplyses at utslippsledning vil følge samme trase og utslippsstedet vil ligge på samme sted som det planlagt nødoverløpet for ferdig renseanlegg. Vi vil presisere at permanent nødoverløpsledning skal saksbehandles i søknad om tillatelse til permanent utslippstillatelse for Kongshaugen renseanlegg. Dette vedtaket med tillatelse gjelder kun midlertidig utslipp av prosessvann fra berguttak.

I vann-nett er miljøtilstanden i Storfjorden-ytre/Vågane vurdert til antatt god økologisk tilstand. Med gitt vilkår om utslipp av rensset prosessvann til 25 meters dyp vurderes det at den planlagt aktivitet ikke vil føre til forverring av tilstandsklasse i resipienten.

Vilkår satt i tillatelsen som utslippsgrenser fra renseanlegg, overvåking og målinger av utslipp skal sikre at utslipp fra anleggsvirksomheten ikke skal gi vesentlig skade og forringing av miljøet.

Vurdering etter naturmangfoldloven

Ifølge naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet som berører naturmangfold. Dette innebærer at naturmangfoldlovens prinsipper også må legges til grunn når det gjøres vurdering etter forurensningsloven. Nedenfor følger en vurdering av tiltaket i henhold til lovens retningslinjer.

§ 8 – kunnskapsgrunnlaget

Databasene Vann-nett og Naturbase er brukt. Området ligger i tilknytning til vannforekomsten Storfjorden-ytre. I Naturbase er det registrert naturreservat og flere trua og nært trua fugleliv i nærhet til anlegget. Vi finner at foreliggende kunnskapen er tilstrekkelig til å behandle søknaden.

§ 9 – føre-var-prinsippet

Bedriften skal utarbeide et måleprogram for utslipp til vann. Ved at utslippene følges opp med undersøkelser og målinger, vil det være mulig å stille krav til ytterligere tiltak ved behov. Med bakgrunn i dette vurderer vi at risikoen for irreversibel skade på naturmangfoldet i vannforekomsten over tid skal være liten. Kunnskapsgrunnlaget vurderes tilstrekkelig, og ser derfor ingen spesiell grunn til å legge vekt på føre-var-prinsippet i denne saken.

§ 10 – samlet belastning

Det er satt flere krav og vilkår i den midlertidige tillatelsen som skal sikre at den samlede belastningen på de nevnte artene og naturtypene i fjordområdet blir så liten som mulig i byggefasen.

§ 11 – kostnadene ved miljøforringelse

Det er tiltakshaver som skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på miljø og naturmangfold som tiltaket volder. Hvis det viser seg at belastningen fra driften blir for stor, må bedriften ta kostnadene med forbedringstiltak.

§ 12 – miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Det skal tas utgangspunkt i driftsmetoder, teknikk og lokalisering som ut fra en tidligere, nåværende og fremtidig bruk av naturmangfoldet og økonomiske forhold gis de beste samfunnsmessige resultatene. Bedriften plikter å redusere sine utslipp så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Anlegget skal benytte best tilgjengelige teknikker så langt som råd, når dette ikke medfører urimelige kostnader.

Vurdering etter vannforskriften

Forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften) stiller krav om at tilstanden i vann skal beskyttes mot forringelse og at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand. For å unngå dårligere tilstand må behov for avbøtende tiltak vurderes. Vannforekomstene som blir påvirket er vannforekomsten Storfjorden-ytre, nærmere bestemt til Vågane. Ifølge Vannnett-portalen har resipienten god økologisk tilstand og dårlig kjemisk tilstand. Ut fra tilgjengelig kunnskap om lignende tiltak generelt, ansees risikoen for at tilstanden i de aktuelle vannforekomstene skal reduseres til en dårligere klasse som liten.

Konklusjon

Statsforvalteren tillater utslipp av prosessvann fra berguttak etter fastsatte vilkår. Vilkår satt i tillatelse vil bidra til at det ikke vil medføre uakseptabel forurensing eller redusere den biologiske og økologiske funksjonen i resipienten.

På bakgrunn av disse vilkårene, finner vi at tiltakene ikke vil medføre unødig spredning av partikler og miljøgifter, eller annen belastning på naturmiljøet som er uakseptabelt stor i forhold til samfunnsnyten ved tiltaket.

Vedtak om gebyr for saksbehandlingen

I henhold til forskrift om begrensnings av forurensning (forurensningsforskriften) kapittel 39 om gebyrer til statskassen for arbeid med tillatelser og kontroll etter forurensningsloven, skal Statsforvalteren ta gebyr for behandling av tillatelser og kontroll/tilsyn etter forurensningsloven. Bedriften er i brev av 11.01.2024 varslet om gebyr med gebyrsats 6 som tilsvarer 38 900 kr for Statsforvalterens saksbehandling. Sats 6 tilsvarer en ressursbruk på ca. 1 uke.

Statsforvalteren vedtar med dette et gebyr med gebyrsats 6 på kr 38 900, jf. forurensningsforskriften kap. 39. Vedtak om kan påklages innen 3 uker.

Klage

Vedtaket kan påklages innen 3 uker etter at det er mottatt. En eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes. Klages skal sendes til Statsforvalteren.

Offentliggjøring av tillatelsen

Vedtaket om tillatelse skal gjøres offentlig kjent, jf. § 36-18 i forskrift om begrensnig av forurensning. Den som har fått tillatelse skal så snart som mulig kunngjøre det i lokalavisene i Sula og Ålesund. Kunngjøringen skal inneholde en kort orientering om tillatelsen, hvor man kan henvende seg for å få innsyn i saksdokumentene og opplysninger om klageinstans og frist for eventuell klage på vedtaket. Et forslag til kunngjøringstekst er nedenfor. Bedriften kan gjerne benytte sin egen logo i kunngjøringen. Statsforvalterens logo skal ikke benyttes. Statsforvalteren vil kunngjøre vedtaket på sine nettsider www.Statsforvalteren.no/mr.

Forslag til kunngjøringstekst:

Vedtak om midlertidig utslippstillatelse til prosessvann ved berguttak i forbindelse med bygging av Kongshaugen renseanlegg i Sula kommune

Statsforvalteren vedtar å gi Sula kommune og Ålesund kommune midlertidig utslippstillatelse etter forurensningsloven til utslipp av prosessvann ved berguttak i forbindelse med bygging av Kongshaugen renseanlegg i Sula kommune, gnr. 58 bnr. 1. Vannet fra anleggsdrift skal samles og gå til renseanlegg. Renset vann er planlagt å slippes ut til Vågane på ca. 25 meters dyp.

Søknaden kan leses i sin helhet på Statsforvalteren i Møre og Romsdal sin hjemmeside, www.statsforvalteren.no/mr, under «Høyringar».

Vi ber om at eventuelle merknader til høringen blir sendt til Statsforvalteren i Møre og Romsdal, postboks 2520, 6404 Molde, eller til sfmrpost@statsforvalteren.no innen (4 uker etter utsending).

Med hilsen

Christian Dahl (e.f.)
underdirektør

Lisa Thorstensen
overingeniør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 Midlertidig tillatelse til utslipp av prosessvann fra berguttak

Kopi til:

Ålesund kommune

Kystverket

Fiskeridirektoratet

Museum Vest

Ivar Østrem

Skodje Olav

ASPLAN VIAK AS

Postboks 1521

6025

ÅLESUND

Postboks 24

1301

SANDVIKA